

Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка
вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14013, Україна

ВИДІЛЕННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ НЕОБХІДНИХ ФЕРМЕРУ

В даній статті розглянуто особистісні якості, необхідні успішному фермеру, висвітлено професійні знання та вміння конкурентноспроможного фахівця в галузі сільськогосподарського виробництва.

Ключові слова: *знання та вміння необхідні фермеру, якості успішного фермера, мотиваційна готовність учнів.*

Для успішного реформування суспільства, у тому числі і сільськогосподарського виробництва, необхідно всесторонньо використовувати такий могутній соціокультурний чинник, як освіту. Тому одним з найважливіших завдань сільської школи в наш час є допрофесійна сільськогосподарська освіта економічно, технічно, екологічно, біологічно грамотних фермерів, сільськогосподарських робітників і фахівців, власників особистих підсобних господарств, яка стає важливою умовою забезпечення потреб сільського господарства і соціального захисту випускника сільської школи.

Про це говориться в дослідженнях багатьох вчених, таких як: Гетта В.Г., Гуревич Р.С., Кучерявий А.О., Коберник О.М., Мельничук В.П., Ткачук С.І., Яценко А.А. Вони зробили вагомий внесок в теорію і практику підготовки сільських школярів до подальшої роботи в аграрному секторі. Проте на сучасному етапі система професійної підготовки учнів сільської школи, при всій значимості результатів передового досвіду і теоретичних наукових досліджень, вимагає подальшого розвитку.

Успішність діяльності фермера залежить від сформованості у нього відповідних якостей, системи знань і вмінь, важливих для представників різних професій сільськогосподарського виробництва (фермер повинен

виконувати функції бухгалтера, економіста, товаровознавця та ін.). Діяльність фермера включає в себе вирішення таких завдань як:

- вирощування, збирання, зберігання, переробка і реалізація сільськогосподарської продукції;
- підготовка землі: оранка, боронування, внесення добрив;
- придбання і використання сільськогосподарської техніки;
- перевезення продукції та інших вантажів;
- вирощування худоби і догляд за нею;
- виготовлення різних видів продуктів;
- меліоративні заходи, боротьба з шкідниками і хворобами сільськогосподарських тварин і рослин [1].

Для виконання вище перерахованих функцій фермер повинен володіти певними відповідними якостями. На нашу думку він, в першу чергу, повинен мати високий рівень культури. До того ж повинен володіти такими якостями, як мобільність, ініціативність, заповзятливість, відповідальність, працьовитість, дисциплінованість і т. д. Обов'язковою є наявність етичних якостей (доброта, працьовитість, лояльне ставлення до людей) та комунікативних здібностей. Одне лише просте перерахування необхідних і бажаних якостей підводить до думки про те, що потрібна серйозна робота з підготовки людей, які займаються сільськогосподарським підприємництвом, і вона повинна починатися з шкільної лави.

Серед якостей, якими повинен володіти випускник сільської школи, на першому місці стоять любов до землі та до праці. Не менш важливими є діловитість, знання справи, цілеспрямованість, воля, витримка, вміння управляти собою, передбачати віддалені результати праці, винахідливість, сміливість, обачливість, реальна фантазія, знання по основних сільськогосподарських професіях, заповзятливість [2].

Щодо знань, якими має володіти фермер, то він повинен досконало знати основи техніки, агрономію, зоотехнію, економіку. У його праці інтегруються ряд спеціальностей сільського господарства: тракториста, агронома,

зоотехніка, бухгалтера та ін. Цими знаннями слід забезпечувати учнів в сільських школах якомога раніше.

Якість діяльності фермера значною мірою зумовлена природою сільськогосподарського виробництва. Вона передбачає єдність і взаємопов'язаність виробничого, технічного, креативного, діагностичного, прогностичного, організаторського, комунікативного, виконавчого та управлінського аспектів діяльності сільського працівника. Проте підготовка майбутнього фахівця по кожному з цих аспектів повинна відбуватися відповідно до наперед чітко визначеної спеціалізації подальшої діяльності. Тобто, чи це буде фермер-рослинник, чи фермер-тваринник, чи переробник якоїсь продукції, оскільки саме профіль діяльності визначає функції, які повинен виконувати майбутній фермер.

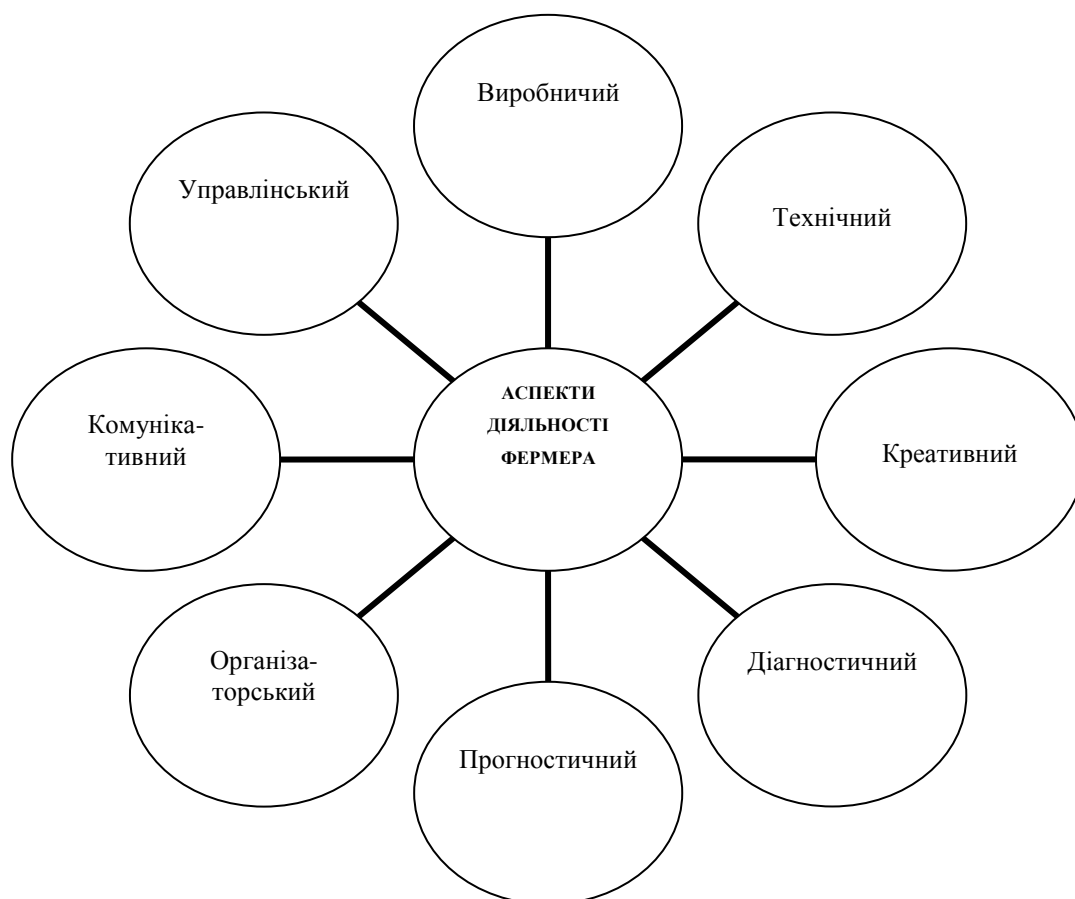

Схема 1.

Але в будь-якому випадку дані аспекти потребують оволодіння фахівцем-фермером відповідними вміннями. Виробничий аспект спирається

на вміння:

- підготовляти, висівати, висаджувати посівний та садильний матеріал (зернових, кормових, технічних, овочевих, плодово-ягідних культур тощо);
- вирощувати свійських тварин, основні зернові та овочеві сільськогосподарські культури;
- виробляти фермерську продукцію з врахуванням потреб держави та останніх досягнень науки в сільському господарстві, дотримуючись науково-обґрунтованих технологій виробництва й переробки продукції рослинництва, тваринництва й інших галузей фермерського господарства.

Технічний аспект вимагає вміння:

- виконувати сільськогосподарські роботи на колісних тракторах легкого класу та сільськогосподарських машинах, що агрегатуються з цими тракторами, відповідно до вимог агротехніки та агротехнології.
- комплектувати машинно-тракторні агрегати, створювати необхідні умови для проведення технічного обслуговування тракторів, автомобілів, сільськогосподарських машин та пристроїв до них.
- визначати та усувати несправності тракторів, сільськогосподарських машин, автомобілів;
- ремонтувати, проектувати, складати та регулювати вузли і агрегати середньої складності сільськогосподарських машин, трактори із заміною окремих вузлів і деталей;
- контролювати витрати паливно-мастильних матеріалів на виконувану роботу;
- зберігати транспортні засоби та сільськогосподарські машини.

Креативний аспект діяльності сучасного фермера базується на вміннях:

- оригінально вирішувати окремі завдання розвитку та функціонування фермерського господарства;
- розробляти бізнес-план як випереджальну модель подальшої професійної діяльності;
- творчо підходити до використання передових наукових досліджень в

галузі сільськогосподарського виробництва;

- використовувати нестандартні прийоми і засоби вдосконалення власної діяльності;

- постійно вести процес самовдосконалення та професійного саморозвитку;

Діагностичний аспект потребує вміння:

- визначати особливості несправностей сільськогосподарської техніки;

- проводити діагностику сучасного стану різних галузей фермерського господарства;

- знаходити причини відповідного рівня розвитку фермерського господарства в цілому;

- виявляти особливості росту та розвитку плодових і ягідних рослин, зернових, овочевих та технічних культур, різних свійських тварин;

- визначати наявність захворювань у тварин та рослин.

Для прогностичного аспекту характерні такі вміння:

- передбачати закономірності розвитку тваринницьких, рослинницьких та інших галузей сільськогосподарського виробництва;

- прогнозувати шляхи вдосконалення діяльності фермерського господарства;

- передбачати конкретні виробничо-професійні процеси та ситуації, прогнозувати майбутні прибутки та затрати;

- правильно уявляти майбутні дії по підвищенню ефективності фермерського господарства в реальних природних та економічних умовах;

- прогнозувати ефективність різних закономірностей підвищення продуктивності фермерського виробництва на основі логічного мислення та моделювання конкретних життєвих ситуацій.

Основою організаторського аспекту діяльності сучасного фермера є вміння:

- організовувати діяльність у рослинницькій, тваринницькій та інших галузях фермерського виробництва;

- організувати процеси функціонування, розвитку та процвітання власного фермерського господарства;

- здійснювати своєчасне коригування професійної діяльності за її результатами;

- організувати у фермерському господарстві механізацію процесів виробництва, переробки, зберігання й реалізації сільськогосподарської продукції;

- підтримувати на достатньому рівні процес професійного самовдосконалення.

Комунікативний аспект передбачає володіння фермером такими вміннями:

- створювати необхідні умови для ефективного співробітництва з працівниками фермерського господарства та колегами-фермерами;

- створювати відповідні ситуації для отримання робітниками фермерського господарства моральної насолоди від процесу і результатів сільськогосподарської праці;

- вислуховувати працівників фермерського господарства, колег-фермерів, мешканців села, представників державних органів та ін.;

- будувати стратегію і тактику ділового спілкування, оптимістично використовуючи професійні можливості кожного працівника.

Виконавчий аспект діяльності включає в себе вміння:

- дотримуватися законодавчих актів, які регулюють відносини в аграрному секторі економіки, виконувати настанови фермерам місцевих органів влади;

- виконувати з максимальною ефективністю розроблений бізнес-план власного господарства;

- вести бухгалтерський облік та звітувати перед фінансовими органами (банками, податковою інспекцією тощо).

Управлінський аспект полягає у вмінні здійснювати управлінську діяльність у фермерському господарстві, спрямовану на забезпечення

оптимальної організації виробництва сільськогосподарської продукції та контролю за ним [3].

Крім гармонійного поєднання всіх аспектів діяльності сучасного фермера та володіння особистісними якостями випускник сільської школи повинен бути психологічно підготовленим до виконання функцій майбутнього працівника сільського господарства. Для формування повноцінного мотиваційного компоненту необхідна спільна робота учнів, вчителів, батьків і фермерів-фахівців. Така співпраця є важливою умовою їх глибокого особистого «занурення» в мотиваційну проблематику фермерської праці, викликаючи особисті переживання, підсилюючи можливість і необхідність усвідомлювати досвід самовизначення і самореалізації.

Отже, підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що лише комплексне формування в майбутнього фермера відповідних особистих якостей, набуття ним спеціальних знань та вмінь, психологічна готовність до ведення фермерської діяльності робить його конкурентноспроможним товаровиробником в ринкових умовах.

Література:

1. Класифікатор професій – 2007,- Київ, ТОВ «Джобс Україна». – 464 с.
2. Кормакова В. Н. Проблемы готовности школьников к фермерскому труду // <http://portalus.ru>
3. Кучерявий А.О. Формування готовності старшокласників до фермерської праці у навчально-виховному процесі сільської школи.: дисерт. канд. пед. наук 13.00.07./ Херсонський державний університет.- Херсон 2003.- 175 с.
4. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Трудове навчання 10-11 класи. – К.: Шкільний світ, 2001. – С. 3-28.
5. Терещук А. Формування системи знань з основ сучасного сільськогосподарського виробництва в учнів загальноосвітньої школи. // Трудова підготовка в закладах освіти.- 2006.- № 2.- С. 2-5.

A.M. Kolyada

T. Shevchenko State Pedagogical University of Chernihiv
53 Getmana Polubotka st., Chernihiv, 14013, Ukraine

**SELECTION OF KNOWLEDGES AND ABILITIES NECESSARY
FOR A FARMER**

Personality qualities necessary for a successful farmer are considered in this article, professional knowledges and abilities of competitive specialist in agricultural production industry are reflected.

Keywords: knowledges and abilities necessary for a farmer, qualities of successful farmer, motivational readiness of students.